

**Пам'ятка працівникам управління освіти і науки облдержадміністрації
щодо правового захисту викривача**

Пам'ятку розроблено згідно із Законом України «Про запобігання корупції» та роз'ясненням Національного агентства з питань запобігання корупції від 23 червня 2020 року № 5.

Метою пам'ятки є ознайомлення працівників управління освіти і науки облдержадміністрації з ключовими положеннями Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) в частині питань щодо правового захисту викривача.

Викривач – фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.

Істотні ознаки терміну:

- 1) викривач -це саме фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства);
- 2) наявність у викривача внутрішнього переконання, що інформація є достовірною, - упевненість особи, що інформація, яку вона повідомляє, може свідчити про факти вчинення корупційного правопорушення, яка випливає з її життєвого досвіду, віку, професійного досвіду та інших обставин;
- 3) інформація – будь-які відомості та/або дані, які відомі особі, про можливі факти корупційних правопорушень;
- 4) достовірність інформації – її властивість встановлювати реальну наявність фактичних даних про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;
- 5) повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень – здійснення інформування про фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення корупційного правопорушення, які можуть бути перевірені.

Фактичні дані у повідомленні про викривача мають складатися з інформації про конкретні факти порушення встановлених вимог, заборон та обмежень, яке вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону.

Фактичні дані – це відомості про: обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення тощо;

6) інформація стала відома викривачу у зв'язку з його: *трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання, участь у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.*

Достатнім для визнання особи викривачем є отримання ним інформації про корупційне правопорушення під час здійснення одного з вищевказаних видів діяльності.

Під видами діяльності, здійснюючі які викривач може отримати інформацію про корупційні правопорушення, потрібно розуміти такі:

трудова діяльність – діяльність найманого працівника, фізичної особи, яка забезпечує себе роботою самостійно, зокрема надає послуги чи виконує роботи на підставі цивільно-правових договорів;

професійна діяльність – участь фізичної особи у літературній, артистичній, художній або викладацькій діяльності, діяльності лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою-підприємцем та використовує найману працю не більше як чотирьох фізичних осіб (абзац другий підпункту 14.1.226 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України);

господарська діяльність – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність;

громадська діяльність – діяльність інститутів громадянського суспільства, їх посадових осіб, членів, представників і волонтерів щодо участі у формуванні і реалізації державної (місцевої) політики, реалізації статутних цілей та напрямів діяльності відповідних інститутів, яка пов'язана з їх офіційними відносинами із органами державної влади, місцевого самоврядування, зокрема членство у громадських радах, поліцейських радах, комісіях тощо (стаття 3 Господарського кодексу України);

наукова діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження (пункт 12 частини першої статті 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»);

проходження служби – діяльність на державних політичних посадах, у державних колегіальних органах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, інша державна служба, патронажна служба в державних органах, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування;

навчання – цілеспрямована діяльність учасників педагогічного процесу в системі освіти і професійного зростання, спрямована на максимальне засвоєння та усвідомлення навчального матеріалу і подальшого застосування отриманих знань, умінь та навичок на практиці.

Також викривачем буде вважатися особа, якій стала відома інформація під час участі у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, зокрема стажування, участь у конкурсі на зайняття посади/прийняття/відбір на роботу/службу, обрання до членів громадської ради, вступ до навчального закладу тощо.

Способи та шляхи повідомлення викривачем про корупційні правопорушення

Викривач може повідомити про корупційне правопорушення, використовуючи канали повідомлень.

Внутрішні канали повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень – способи захищеного та анонімного повідомлення інформації, яка повідомляється викривачем керівнику або уповноваженому підрозділу (особі) органу або юридичної особи, у яких викривач працює, проходить службу чи навчання або на замовлення яких виконує роботу (абзац двадцять перший частини першої статті 1 Закону).

Зовнішні канали повідомлення про можливі факти корупційних правопорушень – шляхи повідомлення інформації викривачем через фізичних чи юридичних осіб, у тому числі через засоби масової інформації, журналістів, громадські об'єднання, професійні спілки тощо (абзац двадцять другий частини першої статті 1 Закону).

Регулярні канали повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень – шляхи захищеного та анонімного повідомлення інформації викривачем суб'єкту владних повноважень, до компетенції якого належить розгляд та прийняття рішень з питань, щодо яких розкривається відповідна інформація. Регулярні канали обов'язково створюються спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції, органами досудового розслідування, органами, відповідальними за здійснення контролю за дотриманням законів у відповідних сферах, іншими державними органами, установами, організаціями (абзац двадцять третій частини першої статті 1 Закону).

Визначення викривача

Враховуючи наведене, викривач – це фізична особа, яка:

1) володіє інформацією про можливі факти корупційних правопорушень – фактичними даними, а саме про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення;

2) має переконання у достовірності відповідної інформації;

3) отримала інформацію у зв'язку з трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання або участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання;

4) повідомила інформацію, зокрема через:

4.1) внутрішні канали керівнику або уповноваженому підрозділу (особі) органу або юридичної особи, у яких викривач працює, проходить службу чи навчання або на замовлення яких виконує роботу;

4.2) регулярні канали спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, органам досудового розслідування, органам, відповідальним за здійснення контролю за дотриманням законів у відповідних сферах, іншим державним органам, установам, організаціям;

4.3) зовнішні канали.

У випадку відсутності хоча б однієї з вказаних істотних ознак особа не може вважатися викривачем.

Окремо варто зазначити, що особа, яка надала повідомлення, не є викривачем, якщо інформація:

1) *не містить фактичних даних, а саме про обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка вчинила правопорушення;*

2) *стала їй відома не у зв'язку з трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання або участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання.*

Підтвердження статусу викривача

Наявність статусу викривача може підтверджуватися документами про повідомлення ним про можливі факти корупційних правопорушень. Такими документами можуть бути:

- 1) копія відповіді органу (закладу, установи, організації або юридичної особи) на повідомлення (заяву, скаргу тощо) викривача;
- 2) копія листа органу (закладу, установи, організації або юридичної особи) про результати попередньої перевірки за повідомленням викривача про можливі факти корупційних правопорушень;
- 3) копія повідомлення Національному агентству з питань запобігання корупції про початок досудового розслідування за участю викривача;
- 4) копія повідомлення Національному агентству з питань запобігання корупції про участь викривача у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією;
- 5) витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, до якого внесені відомості про заявника (викривача) у справі про корупційний злочин;
- 6) інші документи, видані уповноваженими органами, які підтверджують, що особа є викривачем у зв'язку із повідомленням нею інформації про можливі факти корупційних правопорушень.

Управління освіти і науки Волинської облдержадміністрації забезпечує умови для повідомлень працівниками управління, іншими особами про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції», зокрема через телефонну лінію, офіційну сторінку веб-сайт управління освіти і науки облдержадміністрації, засобами електронного зв'язку, іншими засобами поштового зв'язку, а також під час проведення особистого прийому начальника управління, або його заступників, уповноваженої особи управління у дні прийому згідно із затвердженим графіком.

Телефонна лінія, за якою приймаються повідомлення про корупційні правопорушення або правопорушення, пов'язані з корупцією (0332) 722354.

Режим роботи спеціальної телефонної лінії: з понеділка по п'ятницю з 9 год. 00 хв. до 13 год. 00 хв. та з 14 год. 00 хв. до 17 год. 00 хв.

Електронна поштова скринька: post@uon.voladm.gov.ua

Поштова адреса управління освіти і науки облдержадміністрації: 43025 Волинська область м. Луцьк вул. Лесі Українки, 59.

У разі направлення повідомлення поштою, на конверті робиться позначка «Про корупцію».

Небажання заявника надати інформацію про себе не є підставою для відмови в прийнятті його повідомлення